

Datoteke

Java tečaj, 5.dio

Datoteke

AG 2011/2012

Marko Čupić

Pregled

- Potpora za rad s datotekama te općenitije ulazno/izlaznim API-jem nalazi se u dva paketa
 - Paket `java.io`
 - Paket `java.nio` (od Jave 1.4)
- Od Jave 7 paket `java.nio` dobio je niz novih funkcionalnosti i proširenja

Datotečni sustav

- Temeljni razred: File (java.io)
 - Apstraktna reprezentacija bilo kojeg objekta datotečnog sustava (direktorija, datoteke)
 - Metode za dohvat informacija o tim objektima

Datotečni sustav: File

- Informacije o platformi
 - `File.separator`: `String`
 - `File.separatorChar`: `Char`
 - `File.pathSeparator`: `String`
 - `File.pathSeparatorChar`: `Char`
 - `File[] roots = File.listRoots();`

Datotečni sustav: File

```
public static void main(String[] args) {  
  
    File direktorij = new File("d:/tmp/javaPrimjeri");  
    File datoteka1 = new File(direktorij, "readme.txt");  
    File datoteka2 = new File("d:/tmp/javaPrimjeri/readme.txt");  
  
    File roditelj = datoteka1.getParentFile();  
    boolean postoji = datoteka2.exists();  
    boolean citljivo = datoteka2.canRead();  
    boolean pisljivo = datoteka2.canWrite();  
    boolean izvrsivo = datoteka2.canExecute();  
    long velicina = datoteka2.length();  
    boolean jeDatoteka = datoteka2.isFile();  
    boolean jeDirektorij = datoteka2.isDirectory();  
    boolean jeSkrivena = datoteka2.isHidden();  
}
```


Datotečni sustav: File

- Listanje direktorija:

```
File direktorij = new File("d:/tmp/javaPrimjeri");  
File[] djeca = direktorij.listFiles();  
  
for(File file : djeca) {  
    System.out.println(file.getName());  
}
```

Datotečni sustav: File

- Još nekoliko drugih metoda
 - Statičke metode za stvaranje privremenih datoteka (ime datoteke nam nije bitno)
 - Atomičko stvaranje datoteke samo ako takva već ne postoji
 - Preimenovanje datoteke, brisanje
 - Stvaranje direktorija / poddirektorija
 - Apsolutne staze / kanonske staze
 - Informacije o particiji, ...

Datotečni sustav: Files i Path

- Od Jave 7 napravljeno je poprilično unaprijeđenje
 - Apstraktna staza do objekata datotečnog sustava predstavljena je razredom Path (paket `java.nio.file`)
 - Razred Paths nudi metode za stvaranje objekata tipa Path
 - Razred Files nudi statičke metode za dohvat informacija o Path objektima

<http://docs.oracle.com/javase/tutorial/essential/io/path.html>

Datotečni sustav: Files i Path

```
Path p = Paths.get("d:/tmp/javaPrimjeri/readme.txt");  
System.out.println("Postoji: "+Files.exists(p));  
System.out.println("Veličina: "+Files.size(p));
```

<http://docs.oracle.com/javase/tutorial/essential/io/path.html>

Datotečni sustav: Files i Path

- Razred Files nudi niz korisnih metoda:
 - Kopiranje datoteka
 - Stvaranje direktorija, datoteka i simboličkih linkova
 - Seljenje i brisanje
 - Obilazak strukture poddirektorija uporabom oblikovnog obrasca *Visitor*
 - ...

Datotečni sustav: FileStore

- Razred FileStore nudi informacije o mediju na kojem je datoteka/direktorij; npr.:
 - Dohvat slobodnog mjesta
 - Dohvat kapaciteta medija
 - Je li medij samo za čitanje

```
Path p = Paths.get("d:/tmp/javaPrimjeri/readme.txt");  
FileStore fileStore = Files.getFileStore(p);  
System.out.println("Slobodno: " +  
    fileStore.getUnallocatedSpace());
```

<http://docs.oracle.com/javase/7/docs/api/java/nio/file/FileStore.html>

Datotečni sustav: FileSystem

- Razred FileSystem je model datotečnog sustava (Windows, Linux, ...)
- Nudi metode za:
 - Koji se separator koristi
 - Prevođenje staze u “tekst” s pravim separatorima
 - Stvaranje Path objekata
 - Dohvat popisa vršnih direktorija

<http://docs.oracle.com/javase/7/docs/api/java/nio/file/FileSystem.html>

Datotečni sustav: FileSystem

- Razred FileSystem je model datotečnog sustava (Windows, Linux, ...)
- Nudi metode za:
 - Dohvat popisa FileStore objekata s tim datotečnim sustavom
 - Nadzor nad događajima (dojava da je nešto stvoreno, obrisano, promijenjeno)

<http://docs.oracle.com/javase/7/docs/api/java/nio/file/FileSystem.html>

Datotečni sustav: FileSystems

- Razred FileSystems omogućava dohvat postojećih FileSystem objekata
- Posebice pretpostavljenog:

```
FileSystem fileSystem = FileSystems.getDefault();  
for(FileStore fst : fileSystem.getFileStores()) {  
    System.out.println(fst);  
}  
for(Path pth : fileSystem.getRootDirectories()) {  
    System.out.println(pth);  
}
```

<http://docs.oracle.com/javase/7/docs/api/java/nio/file/FileSystems.html>

Datotečni sustav: FileSystems

- Do informacija o datotečnom sustavu i mediju možemo doći i preko staze

```
Path path2 = Paths.get("F:/autorun.inf");  
FileSystem fileSystem2 = path2.getFileSystem();  
FileStore fileStore2 = Files.getFileStore(path2);
```

Datotečni sustav: FileSystems

- Obilazak podstabla datotečnog sustava:
 - Traženje neke datoteke
 - Zbrajanje veličine podstabla
 - Kopiranje strukture
 - ...
- Ovo je niz “sličnih” situacija
 - Svaka zahtjeva da se napravi obilazak podstabla, ali u svakom čvoru je drugačija obrada.

Datotečni sustav: Files

- Prikladno rješenje za opisani problem predstavlja oblikovni obrazac Visitor
- Posao koji je potrebno obaviti modeliran je zasebnim sučeljem FileVisitor
- Razred Files nudi porodicu statičkih metoda `walkFileTree(path, visitor)` koje obilaze čvorove podstabla zadane staze i za svaki čvor pozivaju metode visitora

Datotečni sustav: FileVisitor

```
public interface FileVisitor<T> {  
    FileVisitResult preVisitDirectory(  
        T dir, BasicFileAttributes attrs  
    ) throws IOException;  
    FileVisitResult visitFile(  
        T file, BasicFileAttributes attrs  
    ) throws IOException;  
    FileVisitResult visitFileFailed(  
        T file, IOException exc  
    ) throws IOException;  
    FileVisitResult postVisitDirectory(  
        T dir, IOException exc  
    ) throws IOException;  
}
```


Datotečni sustav: FileVisitor

```
public enum FileVisitResult {  
    /* nastavi na elemente trenutnog direktorija */  
    CONTINUE,  
    /* prekini obilazak direktorija */  
    TERMINATE,  
    /* preskoči trenutni direktorij */  
    SKIP_SUBTREE,  
    /* preskoči braću trenutnog direktorija */  
    SKIP_SIBLINGS;  
}
```

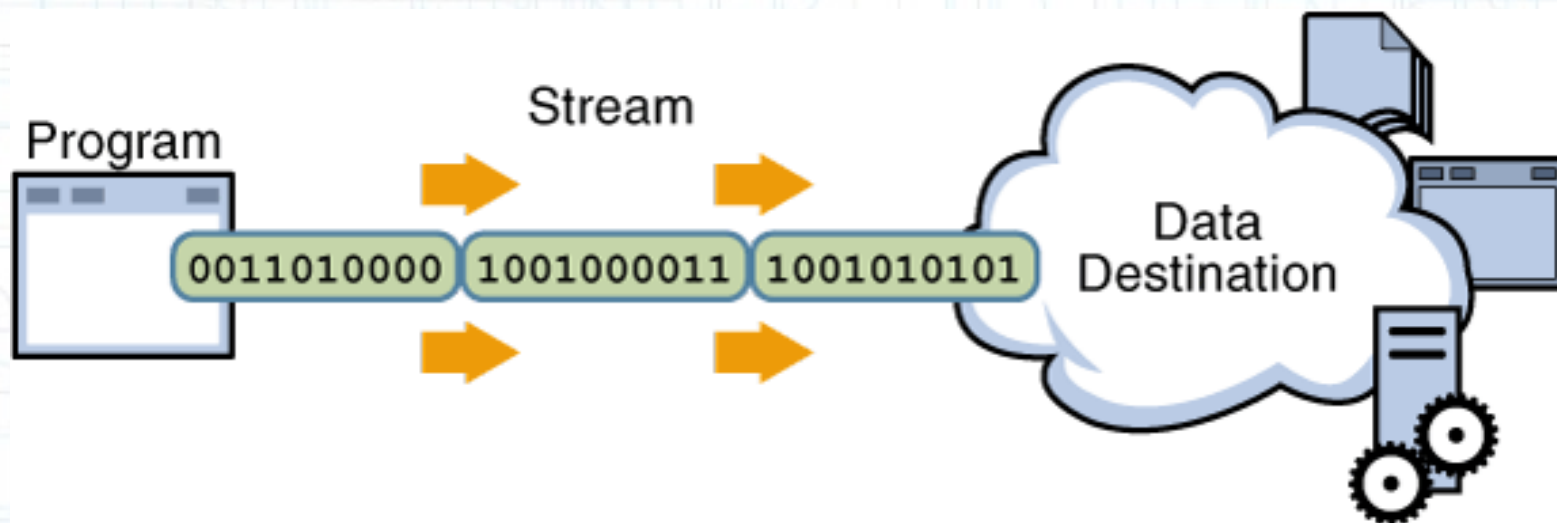
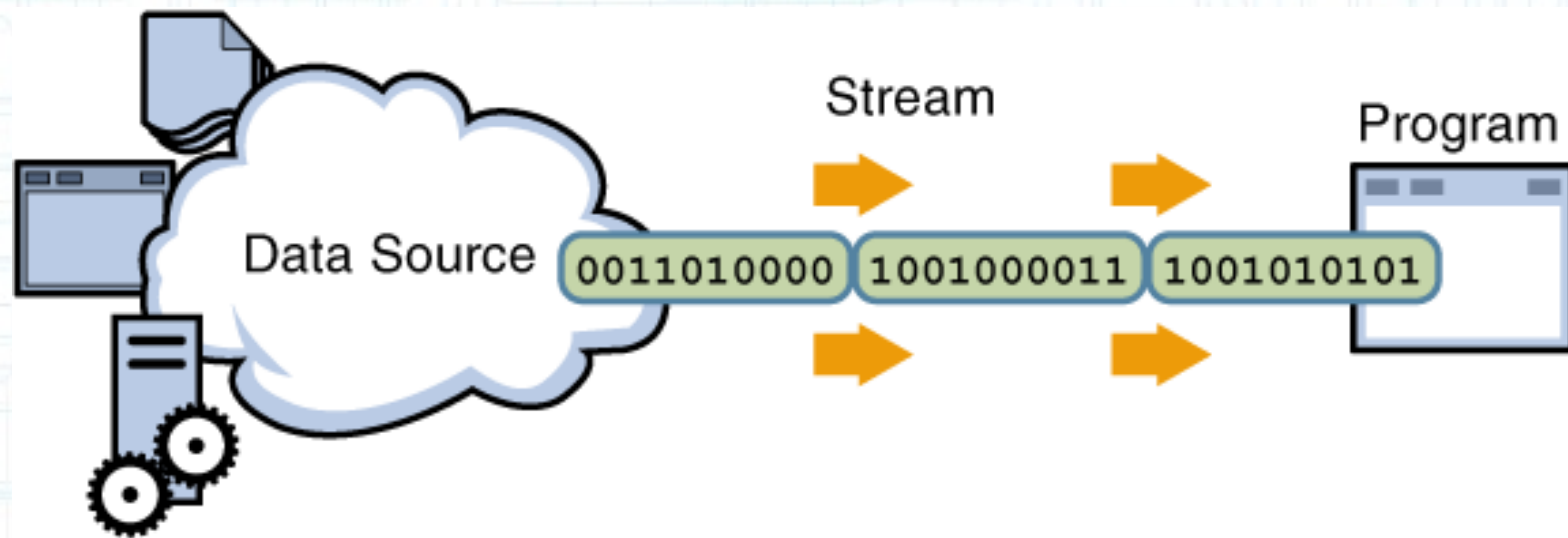
Datotečni sustav: Files

- Napišite program koji će uporabom FileVisitor-a ispisati podstablo zadanog direktorija.

I/O tokovi

- Umjesto modeliranja rada s datotekama, krećemo od općenitijeg modela: tok podataka
 - Tokovi su jednosmjerni
 - Ulazni tok: ponaša se kao izvor podataka; klijent može čitati podatak po podatak (ili više njih slijedno u spremnik)
 - Izlazni tok: ponaša se kao ponor podataka; klijent u njega može samo zapisivati

I/O tokovi

I/O tokovi

- Paket `java.io` podržava dvije vrste tokova podataka:
 - Tokovi okteta: podatci s kojima radimo su okteti (bajtovi); prikladno za rad s binarnim podacima
 - Tokovi znakova: podatci s kojima radimo su znakovi (`char`); prikladno za rad s tekstovnim podacima
 - Prisjetimo se: u Javi okteti \neq znakovi

Tokovi okteta

- Izvor i ponor okteta modelirani su apstraktnim razredima:
 - InputStream
 - OutputStream
- InputStream nudi metode za čitanje okteta odnosno polja okteta.
- OutputStream nudi metode za pisanje okteta odnosno polja okteta.

Tokovi okteta

```
public abstract class InputStream implements Closeable {
    public abstract int read() throws IOException;
    public int read(byte b[]) throws IOException {...}
    public int read(byte b[], int off, int len)
                                   throws IOException {...}
    public long skip(long n) throws IOException {...}
    public int available() throws IOException {
        return 0;
    }
    public void close() throws IOException {}
    public synchronized void mark(int readlimit) {}
    public synchronized void reset() throws IOException {
        throw new IOException("mark/reset not supported");
    }
    public boolean markSupported() {
        return false;
    }
}
```

Tokovi okteta

```
public abstract class OutputStream
    implements Closeable, Flushable {

    public abstract void write(int b) throws IOException;
    public void write(byte b[]) throws IOException {...}
    public void write(byte b[], int off, int len)
        throws IOException {...}
    public void flush() throws IOException {
    }
    public void close() throws IOException {
    }

}
```


Tokovi okteta

```
public interface Closeable extends AutoCloseable {  
    public void close() throws IOException;  
}
```

```
public interface Flushable {  
    void flush() throws IOException;  
}
```

Tokovi okteta

- Zašto apstraktno modeliranje? Izvor i ponor može biti bilo što:
 - Datoteka na disku računala
 - TCP priključna točka s kojom preko mreže razgovaramo s drugom aplikacijom
 - Potprogram koji na zahtjev generira tražene podatke (npr. InputStream koji vraća slučajne brojeve)
 - ...

Tokovi okteta

- Neke konkretne implementacije:
 - FileInputStream, FileOutputStream
(čitanje i pisanje u datoteku)
 - ByteArrayInputStream,
ByteArrayOutputStream
(čitanje i pisanje iz/u zadani spremnik)

Tokovi okteta

```
private static void primjer2() {  
    Path p = Paths.get("d:/tmp/javaPrimjeri/readme.bin");  
    InputStream is = null;  
    try {  
        is = new FileInputStream(p.toFile());  
        byte[] buff = new byte[1024];  
        while(true) {  
            int r = is.read(buff);  
            if(r<1) break;  
            // obradi samo buff[0] do buff[r-1]  
        }  
    } catch(IOException ex) {  
        // Obradi pogrešku  
    } finally {  
        if(is!=null) {  
            try { is.close(); } catch(IOException ignorable) {}  
        }  
    }  
}
```


Tokovi okteta

Od Jave 7 redak:

```
is = new FileInputStream(p.toFile());
```

poprilici odgovara ovome:

```
is = Files.newInputStream(p, StandardOpenOption.READ);
```

Također, možemo koristiti upravljanja resursima koje je uvedeno od Jave 7

Tokovi okteta

```
private static void primjer4() {  
    Path p = Paths.get("d:/tmp/javaPrimjeri/readme.bin");  
    try (InputStream is = Files.newInputStream(p,  
                                                StandardOpenOption.READ)) {  
        byte[] buff = new byte[1024];  
        while(true) {  
            int r = is.read(buff);  
            if(r<1) break;  
            // obradi samo buff[0] do buff[r-1]  
        }  
    } catch(IOException ex) {  
        // Obradi pogrešku  
    }  
}
```


Tokovi okteta

- Neovisno o konkretnom izvoru/ponoru okteta, htjeli bismo omogućiti da korisnik može modificirati ponašanje izvora/ponora na različite načine; lista želja:
 - Bufferirano čitanje/pisanje
 - Pushback izvor podataka
 - Čitanje serijaliziranih objekata
 - Kriptiranje/dekriptiranje u letu
 - Kompresija/dekompresija u letu
 - ...

Tokovi okteta

- Primjerice, želim biti u stanju izgraditi jedan ponor podataka koji će biti bufferiran i koji će generirati ZIP-irani sadržaj podataka koji mu se šalju
- Kako se različite mogućnosti moraju moći kombinirati proizvoljno, prikladan oblikovni obrazac za rješavanje ovakvog problema je Dekorator

Oblikovni obrazac Dekorator

- Pogledajmo na primjeru ponora okteta
- Svaki ponor okteta izveden je iz apstraktnog razreda OutputStream
- Konkretni ponor okteta je razred FileOutputStream koji nasljeđuje razred OutputStream i oktete zapisuje u datoteku

Oblikovni obrazac Dekorator

- Bufferirano ponašanje bilo kojeg ponora okteta ostvarit ćemo tako da definiramo novi razred `BufferedOutputStream` koji također nasljeđuje `OutputStream` i preko konstruktora prima referencu na drugi `OutputStream` koji će bufferirati

Oblikovni obrazac Dekorator

```
class BufferedOutputStream extends OutputStream {  
  
    private byte[] spremnik = new byte[1024];  
    private int podataka = 0;  
    private OutputStream osnovni;  
  
    public BufferedOutputStream(OutputStream osnovni) {  
        this.osnovni = osnovni;  
    }  
  
    private void isprazni() throws IOException {  
        if(podataka>0) {  
            osnovni.write(spremnik, 0, podataka);  
        }  
    }  
    ...  
}
```

Oblikovni obrazac Dekorator

```
class BufferedOutputStream extends OutputStream {
```

```
...
```

```
@Override
```

```
public void close() throws IOException {  
    isprazni();  
    osnovni.close();  
}
```

```
@Override
```

```
public void flush() throws IOException {  
    isprazni();  
    osnovni.flush();  
}
```

```
...
```


Oblikovni obrazac Dekorator

```
class BufferedOutputStream extends OutputStream {  
  
    ...  
  
    @Override  
    public void write(int b) throws IOException {  
        if (podataka < spremnik.length) {  
            spremnik[podataka++] = (byte)b;  
            return;  
        }  
        isprazni();  
        spremnik[podataka++] = (byte)b;  
    }  
}
```

Oblikovni obrazac Dekorator

- Sada mogu pisati sljedeće:

```
OutputStream os = new BufferedOutputStream(  
    new FileOutputStream("file.dat"));  
os.write(2);  
os.write(new byte[] {1,2,3});  
os.write(2);  
os.close();
```

- Naime, BufferedOutputStrem je OutputStream.
- Ali to znači da i njega dalje po želji mogu dekorirati.

Oblikovni obrazac Dekorator

- Pretpostavimo da smo priredili i razred `ZipOutputStream` koji je dekorator `OutputStream`-a; možemo pisati:

```
OutputStream os = new ZipOutputStream(  
    new BufferedOutputStream(  
        new FileOutputStream("file.dat"))));  
os.write(2);  
os.write(new byte[] {1,2,3});  
os.write(2);  
os.close();
```

- Klijentski kod sada može po volji kombinirati koje će dekoratore koristiti

Dekoratori tokova okteta

- U java.io već imamo niz dekoratora:
 - BufferedInputStream
 - DataInputStream
 - ObjectInputStream
 - PushbackInputStream
 - SequenceInputStream
- Slično je i s OutputStream dekoratorima

Znakovni tokovi

- Već smo spomenuli da je u Javi okteti \neq znakovi
- Da bismo znali kako znakove kodirati u oktete, trebamo znati koju ćemo kodnu stranicu koristiti
- Kodna stranica je u Javi modelirana razredom `Charset` (paket `java.nio.charset`)

Znakovni tokovi

- Na svim Java platformama automatski su podržane i dostupne sljedeće kodne stranice:
 - US-ASCII, ISO-8859-1
 - UTF-8, UTF-16BE, UTF-16LE, UTF-16
- Razred `StandardCharset` omogućava dohvat svih tih kodnih stranica

```
Charset c = StandardCharsets.UTF_8;
```


Znakovni tokovi

- Alternativno, ako znamo ime kodne stranice, možemo koristiti i poziv:

```
Charset c2 = Charset.forName("ISO-8859-2");
```

- Tako možemo doći i do nestandardno podržanih kodnih stranica (ako su instalirane); inače iznimka

Znakovni tokovi

- Jednom kad imamo kodnu stranicu, konverzija okteta u znakove ide ovako:

```
Charset c = StandardCharsets.UTF_8;  
Charset c2 = Charset.forName("ISO-8859-1");
```

```
byte[] okteti = new byte[] {97,99,104};  
String tekst = new String(okteti, c);
```

```
byte[] drugoKodiranje = tekst.getBytes(c2);
```


Znakovni tokovi

- Znakovni tokovi unutar paketa java.io modelirani su sljedećim apstraktnim razredima:
 - Izvori znakova: razred Reader
 - Ponori znakova: razred Writer
- Sučelja su slična razredima InputStream i OutputStream samo što umjesto okteta i polja okteta primaju znakove i polja znakova

Znakovni tokovi

- Postoji nekoliko konkretnih implementacija
 - FileReader i FileWriter
(koriste pretpostavljenu kodnu stranicu!)
 - StringReader i StringWriter
 - CharArrayReader i CharArrayWriter

Znakovni tokovi

- Postoji nekoliko dekoratora
 - BufferedReader, BufferedWriter
 - LineNumberReader
 - PushbackReader

Znakovni tokovi

- Konačno, postoji most između znakovnih tokova i tokova okteta
 - InputStreamReader:
to je reader koji oktete čita iz toka okteta na koji je spojen, oktete dekodira uporabom zadane kodne stranice i time generira znakove
 - OutputStreamWriter:
to je writer koji iz znakova generira oktete temeljem zadane kodne stranice

Znakovni tokovi

- Često korišteni idiom za rad s tekstovnim datoteka

```
BufferedReader br = new BufferedReader(  
    new InputStreamReader(  
        new BufferedInputStream(  
            new FileInputStream("ime.txt")), "UTF-8"));  
  
String redak = br.readLine();  
  
Writer bw = new BufferedWriter(  
    new OutputStreamWriter(  
        new BufferedOutputStream(  
            new FileOutputStream("ime2.txt")), "UTF-8"));  
  
bw.write(redak);
```

Datoteke sa slučajnim pristupom

- Iako često korištena, apstrakcija tokova nije primjenjiva na sve zadatke za koje koristimo datoteke
- Za dobivanje datoteke sa slučajnim pristupom postoji razred `RandomAccessFile`, koji nudi metode tipa:
 - `getFilePointer()` i `seek(pozicija)`

Paket `java.nio.channels`

- Uveden od jave 1.4
- Predstavlja još jednu apstrakciju rada s tokovima uporabom kanala (Channel)
- Moćnije od podrške koju nudi `java.io`
 - “Pametniji” rad s memorijom i spremnicima
 - Mogućnost asinkronih U/I operacija
- Nažalost, grozno komplicirano.